

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.п.н. **Васил Хараламбов Стамов**
по дисертационния труд за присъждане
на образователната и научната степен „**доктор**”
в област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика,
научна специалност Специална педагогика – логопедия

Автор: **Василики Димитриос Хадзияннакиду**
Тема: **Логопедична терапия на прозодичните
нарушения при деца с церебрална парализа**
Научен ръководител: доц. д-р **Ивайло Петров**

1. Общо описание на представените материали:

Със заповед № РД 38-323 от 9.07.2012 г. на основание чл. 4 от ЗРАСРБ – Д.в. бр.38 от 21.05.2010 г. и измененията в бр.81 и 101 и решение на ФС на ФНПП – протокол №5 от 26.06.2012 г. съм определен за член на научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд на тема „**Логопедична терапия на прозодичните нарушения при деца с церебрална парализа**” Автор на дисертационния труд е **Василики Димитриос Хадзияннакиду** – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Специална педагогика и Логопедия”- ФНПП с научен ръководител **доц. д-р Ивайло Петров** –

СУ „Св. Климент Охридски”.

Представените за рецензиране от Василики Д. Хадзияннакиду материали на хартиен носител включват: дисертационен труд, автореферат, една публикация по темата

(т. 3. от списъка с публикациите) и CV с приложени 36 документа. Дипломата за магистърска степен е основание за включване в докторантура. Заповедта на Ректора за откриване на процедурата за защита приемам за основателна.

2. Кратки биографични данни:

В. Хадзияннакиду е родена на 22.04.1973 г. Завършва пълния курс на бакалавърската програма по Специална педагогика във ФНПП през периода 1993-1997 г.

и магистърска програма по Специална педагогика – Логопедия през периода 1997-1998 г. Има сертификат за надзорен орган на логопеди и два сертификата от Университетския колеж в Лондон. Участва в 12 семинара, 4 конгреса, присъства на 9 симпозиума. Работи по програма на PHARE.

Преподавател е по програми за хора с увреждания. Предоставя логотерапевтични услуги. Работи в болница за хора с кохлеарен имплант и логопедически кабинет. Дисертационното изследване е в областта на логопедията .

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи:

Темата на дисертацията е актуална и е в недостатъчно изследван проблем – логотерапия на прозодическите разстройства при детска церебрална парализа. Целта е да се повиши рехабилитационната ефективност чрез диференциране според вида на церебралната парализа. В. Хадзияннакиду изследва корелацията темпови и интонационни разстройства – ДЦП. Разработва адекватни терапевтични програми. Проучва публикации по темата. Провежда констатиращ, обучаващ и контролен експеримент. В резултат извежда теоретически и практически ориентирана нова научна информация.

4. Познаване на проблема:

В. Хадзияннакиду показва компетентност в проблемите на разстройството на темпа и интонацията и ДЦП. Пропуска обаче плавността на речта като структурен компонент на прозодическата субсистема, което рефлектира и върху точността за формулиране на темата. Не е запозната с труда „Йерархическа структура и терминология на логопедията (В.Стамов, 1994). Твърде стеснена е методологическата основа на изследването само в рамките на отделни научни специалности. Показва добра компетентност при използването на инструментариума за научно изследване.

5. Методика на изследването:

Методиката за изследване е представена в дисертацията по нетрадиционен начин. Поотделно са развити целта, задачите, хипотезата и организацията на изследването при констатиращия и обучаващия експеримент. Това води до многократни повторения в текста. В текста се въвежда ново работно понятие „интонационна изразителност”. С него всъщност се променя и темата в съдържателен план. Много добре е подбран оперативният изследователски материал. Формулирани са точно критериите и показателите за оценка на данните. Използвана е актуална компютърна програма за анализ и оценка. Полезни биха били и статистически методи за оценка на разпределенията.

6. Характеристика на дисертационния труд:

Дисертационният труд е разгърнат в четири глави и приложение на оперативен изследователски материал. Приложен е списък на използваната литература. Изложението е в четири стъпки:

- феномен детска церебрална парализа;
- феномен дизартрични разстройства, особености на темпа и интонацията и методики за преодоляване на дизартричните разстройства при ДЦП;
- констатиращ експеримент за темпа и интонацията в речта на деца с ДЦП в предучилищна възраст;
- обучаващ и контролен експеримент за преодоляване на разстройствата в темпа и интонацията в логопедическите занятия.

Накрая са формулирани научните приноси.

Последователната разработка на проблематиката е приемлива и четвъртата глава покрива формулираната тема.

Оценката е: висока степен на ерудиция по проблемите на ДЦП, дизартриите като доминиращи езикови и говорни разстройства при ДЦП, експериментално проучване разстройствата на темпа и интонацията на речта у деца с ДЦП и разработената логотерапевтична програма. Още тук се проявяват научните приноси в дисертацията:

- съдържанието на методиката за логотерапия на разстройствата на темпа и интонацията ДЦП (деца с дизартрии);
- корелацията между видовете ДЦП и видовете дизартрии.

Те могат да бъдат квалифицирани като нова научна информация, разкрита в самостоятелно планиран и проведен експеримент с математико-статистическа оценка. Използван е прецизно подготвен оперативен изследователски инструментариум.

Добре е подбран изследователския контингент. Формирани са експериментална и контролна група. Направено е сравнение между различни групи, установени при изследването. Прилагат се серии от диагностични задачи, които позволяват сравнимост на данните. Оценката на емпиричните данни се прави по относителен дял, средна аритметична стойност и PTS t-test. Потвърждава се алтернативната хипотеза. Сравняват се данните преди и след обучението. Специално трябва да се подчертае интерпретацията на социално - емоционалния аспект на влиянието на логопедическата терапия.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката:

Научен принос с ранг на нова научна информация е разкриването на специфичните разстройства на темпа и интонацията при ДЦП и диференцираната методика за логопедическа терапия. Постигане е балансът между теоретическа аргументация и приложно-практическата реализация в дисертационния труд.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Представената на хартиен носител публикация в електронно издание на гръцки език от 2012 г. отразява резултати от изследването по дисертацията.

9. Лично участие на докторанта

Дисертационният труд, научните приноси и всички етапи от работата по дисертацията са лично дело на В. Хадзияннакиду.

10. Автореферат

Авторефератът отговаря на всички нормативни изисквания и отразява коректно съдържанието на дисертационния труд.

11. Критични бележки и препоръки:

На фона на неоспоримите научни постижения в дисертационния труд са налице и несъвършенства, които в никакъв случай не намаляват неговите достойства. Основните ми бележки са:

1. Категорията „прозодически нарушения“ е непълна в структурно отношение – липсва компонентът „плавност“. Изследвани са само темпът и интонацията.

2. Не е дефинирано като основно работно понятие категорията „интонационна изразителност“.

3. Методологическата база на изследването е ограничена в рамките на тяснонаучното съдържание.

4. Не е доведена докрай ползотворната идея за корелация между ДЦП и дизартрия. Не се проследяват темповите и интонационните разстройства при различните видове церебрални парализи.

5. Използваната методика за логотерапия при обучаващия експеримент би била пратически приложима, ако се постави в т.нар. „времеви мрежов график“.

6. Трудът би подобрил по-компактна архитектура при структурно подобрене без да се намаляват научните достойства. Така може да се избегнат многократните повторения на един и същи текст.

Имам следните въпроси към В. Хадзияннакиду:

1. Кое е общото и различното между използваните от докторанта работни понятия „нарушение на прозодиката“ и „нарушение на прозодическата изразителност“ и какви са основанията за предпочитанията към второто?

2. Какво е ранжирането на видовете церебрални парализи по видовете дизартрии с оглед спецификата в съдържанието на логопедическата терапия ?

12. Лични впечатления:

Нямам лични впечатления от докторанта. Формирам мнението си по представения дисертационен труд. Мнението ми е изцяло позитивно: млад ерудиран учен в тематичната област с формирани умения за научно изследване.

13. Препоръки за бъдещото използване на дисертационните приноси и резултати:

Успешният старт със защитата предполага продължаване на научните изследвания в дискутираната тематика. Полезно ще бъде написването на методическо пособие по модела „времеви мрежов график” за практикуващи логопеди и преподаватели във висши училища за подготовка на логопеда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „**Логопедична терапия на прозодичните нарушения при деца с церебрална парализа**” на **Василики Димитриос Хадзияннакиду** представлява оригинално научно изследване с разработена програма за логопедическа интервенция. Архитектурният дизайн е добър, но се нуждае от реконструкция. Езикът е точен. Използвани са таблици и графики за данните от изследването.

Цялото изследване показва формирани научно- изследователски умения - от избора на научен проблем до извеждането на научни закономерности. Дисертационният труд отговаря на нормативните изисквания на ЗРАСРБ и подзаконовите актове. Ето защо **давам положителна оценка** на дисертационния труд с реални научни приноси по научната специалност **Специална педагогика – Логопедия**. Предлагам почитаемото научно жури да **присъди образователната и научната степен „доктор”** на **Василики Димитриос Хадзияннакиду** в област на висше образование **1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика – логопедия.**

София, 5.08.2012г.

Х. Стамов)

Рецензент:

(Проф. д.п.н. Васил